

K odvolání proti rozsudku soudu první stolice, jímž byli žalovaní odsouzeni zaplatiti žalobci 802.920 Kč 60 h s přísl., vytýkali žalovaní zmatečnost podle § 477 č. 1 a 2 c. ř. s., ježto se sporného řízení zúčastnil v. s. r. Dr. Z., který byl v předchozím trestním řízení Tk VI 66/28, jež je pro souzený spor předurčující povahy, státním zástupcem. Odvolací soud zamítl odvolání a v otázce, o niž tu jde, uvedl v důvodech: Žalovaní se na podporu svého názoru dovolávají ustanovení § 20 č. 4 a 5 j. n. a § 529 č. 1 c. ř. s. Odvolatelům nelze však po té stránce přisvědčiti. Z § 20 č. 4 a 5 j. n. nelze vyvoditi, že by v. s. r. Dr. Z. byl vyloučen z účasti a rozhodování v civilní při, ježto byl dříve činný jako státní zástupce v trestním řízení proti žalovaným, třebaž by šlo o stejný nárok. Vždyť v. s. r. Dr. Z. nebyl zmocněncem žalovaných (§ 20 č. 4 j. n.) a ustanovení § 20 č. 5 j. n. se vztahuje na soudce opravné stolice, jenž se zúčastnil vydání napadeného rozsudku, a o to tu rovněž nejde. Nelze proto mluvit o zmatečnosti podle § 477 č. 1 c. ř. s. (§ 529 č. 1 c. ř. s.). Že by soud nebyl řádně obsazen, to ani odvolání netvrdí a není tu tudíž ani zmatečnost podle § 477 č. 2 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, a to v otázce v právní větě vytčené z těchto

důvodů:

Výklad § 20 j. n., zastávaný odvolacím soudem je správný a vyhovující zákonu a stačí dovolatele odkázati na příslušné důvody a též na rozhodnutí č. 12116 Sb. n. s., podle něhož není z rozhodování ve sporu první stolice vyloučen soudce, jenž spolupůsobil jako soudce v trestním řízení, třebaž rozsudek trestního soudu byl závazný pro civilní soud. Tím méně je vyloučen z rozhodování sporu v první stolici soudce, jenž v trestním řízení byl státním zástupcem, který tedy vůbec nerozhodoval o činu obžalovaných, nýbrž jeho úkol byl jiný, než má soudce dle § 30 tr. ř. Není proto dovolací důvod č. 1 § 503 c. ř. s. oprávněný.

Čís. 16773.

K odůvodnění určovací žaloby (její přípustnosti) podle § 112, odst. 1, konk. ř. se nevyžaduje, aby žalobce výslovně pojmenoval právní důvod zažalovaného nároku zákonným označením tvrzeného právního poměru, nýbrž stačí, že skutkový obsah žaloby, z něhož se vyvozuje uplatňovaný nárok, je takový, že z něho plyne tentýž právní poměr, jaký plyne i ze skutkového doložení v přihlášce nebo při zkušebním roku.

Nelze zásadně zamítnouti žalobu podanou podle uvedeného předpisu jen proto, že se vedle právního důvodu, uplatněného již v konkursu, opírá též o nějaký jiný právní důvod.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, Rv II 1032/37.)

Žalující banka přihlásila dne 10. května 1933 ke konkursu vyhlášenému na jmění úpadkyně Elišky F. mimo jiné také pohledávku 459.272 Kč, z důvodu »vyplaceného úvěru vedeného na zvláštním účtě »E. film, manželé F., B.«, saldo k 10. dubnu 1933 459.272 Kč, zajištěné kauční hypotekou nominale 415.000 Kč, avšak v pořadí neposkytujícímu už žádné bezpečnosti«. Ježto žalovaný správce konkursní podstaty Elišky F. popřel přihlášenou pohledávku proto, že prý pochází z cese M., že prý žalobkyně věděla v době provedení cese, že M. nedal na tuto pohledávku žádnou vzájemnou hodnotu, a že mimo to prý žalobkyně věděla, že Hugovi F. nebyl v době převzetí dotčené pohledávky za své činy odpověden, domáhá se žalující banka žalobou podle § 112 konk. ř. zjištění pravosti popřené pohledávky. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Podle § 226, odst. 1, c. ř. s. má žaloba kromě určité žádosti obsahovati stručné a úplné označení jednotlivých skutečností, na nichž žalobce svůj nárok ve věcech hlavních i vedlejších zakládá, jakož i přesné označení jednotlivých průvodů k dokázání tvrzených skutečností. Vylíčení to musí býti takové, aby z jejich souhrnu vyplývalo, o jaký poměr žalobce svůj nárok opírá, třebas se nevyžaduje, aby žalobce sám právní důvod v žalobě uváděl. Jinak je tomu však, jde-li o žalobu určovací podle § 228 c. ř. s. a § 112, odst. 1, konk. ř. V naposledy uvedeném předpisu je totiž výslovně ustanoveno, že se žalobní nárok může opíratí toliko o právní důvod, který byl uveden v přihlášce a při zkušebním roku. Musí proto taková žaloba na rozdíl od ustanovení § 226, odst. 1, c. ř. s. býti náležitě individualisována, t. j. musí obsahovati označení konkrétního právního poměru, o který žalobci běží, aby mohlo býti bezpečně posouzeno, zda žaloba jest opřena o tentýž právní důvod jako v přihlášce ke konkursu aneb při zkušebním roku. V souzeném případě obsahuje sice žaloba vylíčení skutkového děje, resp. jak byl založen právní poměr mezi Hugem F. a firmou M. a L., jak právě uvedená firma svou pohledávku postoupila žalující bance, jak se i po té právní poměr změnil, a jsou vyvracovány důvody, o něž opřel správce konkursní podstaty popření přihlášené pohledávky a jež i konkursní komisař převzal do usnesení o ustanovení lhůty za účelem zjištění popřené pohledávky sporem, avšak neuvádí se v žalobě, o který poměr žalující banka svou pohledávku opírá, zda totiž o závazek úpadkyně jako rukojmí a plátkyně, či o její závazek jako solidární spoludlužnice ze zápůjčky, knihovním zástavním právem zajištěné, zejména když se výslovně uvádí, že vůči žalobkyni jako dědičce po Hugovi F. svou pohledávku neuplatňuje (odst. VII. žaloby). I v odvolání se žalující banka zdráhá přiznati, o který důvod vlastně žalobu opřela, poukazujíc na ustanovení § 226, odst. 1, c. ř. s., podle něhož k tomu nebyla povinna, přehlížejíc ovšem ustanovení § 112, odst. 1, konk. ř. Ačkoliv tudíž totožnost žalobního důvodu s právním důvodem uvedeným v přihlášce po případě při všeobecném zkušebním roku je podle § 112, odst. 1, 3. věty, konk. ř. rozhodující pro vedení sporu zjišťovacího, jak bylo již shora naznačeno, nebyla žalující banka

procesním soudem vyzvána, aby učinila určité prohlášení, o který z právních důvodů, o nichž se v žalobě zmiňuje, vlastně žalobu opírá, a také žalovaný na nedostatek žaloby v naznačeném směru neupozornil. Teprve při vypracování rozsudku, jak je patrné z jeho odůvodnění, vzešly soudu pochybnosti, o jaký důvod je vlastně žaloba opřena. Avšak ani po té nevyvodil procesní soud z tohoto nedostatku žaloby důsledky, nýbrž použil dotčené vadnosti řízení jen jako eventuálního důvodu pro její zamítnutí, ovšem nikoliv se zřením na ustanovení § 112, odst. 1, konk. ř., nýbrž jen proto, že prý žalobkyně opřela žalobu o důvody dva, které prý jsou navzájem v odporu. Musí se proto odvolací soud zabývatí blíže především právním důvodem žaloby a přihlášky pohledávky ke konkursu. Pro jejich seznání jsou rozhodující okolnosti uvedené v odst. VI a násl. žaloby a dále obsah přihlášky a zápis o zkušebním roku sepsaný. V odst. VI žaloby, v němž se vylučuje vznik pohledávky, zmiňuje se sice žalující banka též o vystavení dluhopisu ze dne 4. června 1932, v němž úpadkyně »doznala tuto zápůjčku«, avšak v textu předcházejícím tomuto slovnímu obratu o zápůjčce jako o právním důvodu pohledávky, jejíž pravost má býti v souzeném sporu zjištěna, se vůbec nemluví. Za to však, jak z odstavce VII žaloby, zejména ze slov »vzhledem k záruce dané úpadkyní«, tak z odstavce VIII »ponevadž žalovaná ručí nám za popřenou pohledávku jako rukojmí a plátkyně...« vyplývá, že žalobkyně opírá žalobní nárok o rukojemský závazek úpadkyně Elišky F. z prohlášení ze dne 6. května 1931 a nikoliv o zápůjčku podle dluhopisu ze dne 4. června 1932, kterýž stejně jako prohlášení obsažené v žádosti o poznámku pořadí na jejich realitách měl pravděpodobně sloužiti jen k provedení vkladu zástavního práva a takto k zjištění pohledávky žalující banky z důvodu cese resp. narovnání. Zanikl-li původní závazek novací (uznáním zápůjčky a vystavením dluhopisu — podle žaloby) a stačil-li tedy podle odvolatelky k seznání žalobního důvodu jen odst. VI žaloby, jest otázkou, proč v odst. VII a VIII žaloby žalující banka zdůrazňuje závazek Elišky F. jako rukojmí a plátkyně a výslovně uvádí, »ručí nám (nikoliv snad ručila) za popřenou pohledávku jako rukojmí a plátkyně«. Došlo-li jen k novaci kumulativní a mohly-li oba právní důvody (resp. starý i nový závazek) vedle sebe obstáti (§ 1379, posl. odst., obč. zák.), bylo na žalobkyni, aby výslovně prohlásila, že opírá žalobu jen o zápůjčku, aby tu byla totožnost s právním důvodem v přihlášce pohledávky ke konkursu. Žalobkyni bylo možno přihlásiti svou pohledávku v konkursu Elišky F. jako universální dědičky po Hugo F. buď z právního důvodu, jímž byl založen závazek hlavního dlužníka (Hugo F.), ježto se universální sukcesí nic na právu žalující banky nezměnilo (§ 1445 obč. zák.), nebo z důvodu převzatého jí (Eliškou F.) rukojemství jako rukojmí a plátkyně, po případě z důvodu zápůjčky, došlo-li skutečně k novaci dřívějších závazků jak hlavního dlužníka, tak jejího rukojemského závazku, ovšem měli-li smluvci novační úmysl (§§ 1376 až 1379 obč. zák.). Žalující banka přihlásila však v konkursu svou pohledávku, o jejíž zjiš-

tění v souzeném sporu jde, z důvodu vyplaceného úvěru vedeného na zvláštním účtě E. film, manželé F., B., saldo k 10. dubnu 1933 459.272 Kč zajištěné kauční hypotekou nominale 415.000 Kč, avšak v pořadí neposkytující už žádné bezpečnosti. Možno tudíž hledíc na různé druhy úvěru připustiti, že by důvodem vzniku pohledávky naznačeným v přihlášce byla »zachycena« i pohledávka ze zápůjčky resp. z dluhopisu, o němž se žalující banka v odstavci VI žaloby zmiňuje. Tento právní důvod však žalobkyně v žalobě výslovně neuvedla a nerozvedla, zejména ani neuvedla, zda jde o solidární závazek úpadkyně ze zápůjčky, když před vystavením dluhopisu nešlo jen o její dluh (jako hlavní dlužnice) a když v dluhopise jest závazek domnělé zápůjčky konstituován jako dluh pozůstalosti a Elišky F., nýbrž zdůrazňovala v žalobě jen závazek rukojemský převzatý Eliškou F. Tento právní důvod rozdílný od právního důvodu v přihlášce udaného (vyplacený úvěr) neuvedla žalující banka při zkušebním roku konaném dne 9. května 1933 a neodpovídá proto žaloba co do totožnosti právního důvodu ustanovení § 112, odst. 1, 3. věta, konk. ř., jež je povahy donucující (ius cogens). Nebyla-li však pohledávka opřena o nový právní důvod dosud přihlášená ke konkursu (§ 109, odst. 1, konk. ř.) a v konkursním řízení zkoumána a popřena, nemůže býti předmětem sporu podle § 112 konk. ř. a musila by býti dříve znovu přihlášená z právního důvodu teprve v žalobě uplatněného a při dodatečném zkušebním roku popřena. K tomu nedostatku žaloby je přihlížeti z úřadu. Byla proto žaloba právem zamítnuta, třebas z jiných důvodů. Není proto potřeba zabývat se dalšími odvolacími důvody.

N e j v y š š í s o u d uložil odvolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Jest souhlasiti s názorem dovolatelky, že ani v žalobě podané podle § 112, odst. 1, konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. netřeba právní důvod zažalovaného nároku výslovně pojmenovati zákonným označením tvrzeného právního poměru. Neboť ustanovení § 226, odst. 1, c. ř. s. to nepředpisuje a ustanovení § 112, odst. 1, konk. ř. nečiní v té příčině úchylku, nýbrž stanoví jen, že se žalobní návrh může opíratí toliko o právní důvod, který byl uveden v přihlášce a při zkušebním roku, což značí, že skutkový obsah žaloby, z něhož se vyvozuje uplatňovaný nárok, musí býti takový, aby z něho plynul tentýž právní poměr, jaký plyne i ze skutkového doličení v přihlášce nebo při zkušebním roku.

Není však z á s a d n í m důvodem k zamítnutí jakékoliv žaloby, opírá-li v ní žalobce zažalovaný nárok o r ů z n é právní důvody, jež si odporují, neboť to z ustanovení § 226 c. ř. s. nevyplývá, a je proto tu otázku posuzovati podle okolností jednotlivého případu (srov. na př. rozh. č. 11234 Sb. n. s.). Z toho, že žaloba podaná podle § 112, odst. 1, konk. ř. smí býti opřena toliko o právní důvod uplatněný již v kon-

kursu, nelze vyvozovati, že musí býti zamítnuta, opírá-li se také ještě o nějaký jiný právní důvod. Ustanovení § 112, odst. 1, posl. věta, konk. ř. jest důsledkem zásady, že konkursní pohledávky lze podle § 104 odst. 1, konk. ř. uplatniti jen přihláškou ke konkursu. Jen přihlášená pohledávka je předmětem zkušebního roku a může pak býti předmětem sporu, byla-li při zkušebním roku popřena. Ke konkursu nepřihlášené pohledávky jsou z uplatňování pořadem práva vyloučeny a totéž platí o pohledávce ke konkursu přihlášené, avšak vyvozované v žalobě podané podle § 112, odst. 1, konk. ř. jen z jiného právního důvodu nežli z toho, který byl uveden v přihlášce ke konkursu a při zkušebním roku. To však nelze říci o žalobě opřené nejen o právní důvod uplatněný již v konkursním řízení, ale zároveň i o jiné právní důvody, neboť v prvním směru není vyloučeno uplatňování pořadem práva. Nelze proto v té části žalobu zamítnouti bez zkoumání, zdali zažalovaný nárok, pokud jest opřen o tento právní důvod, jest hmotněprávně odůvodněn, a jest žalobou v t o m t o s m ě r u vyřídití věcně. Jest se tedy zabývatí další otázkou, zdali v souzené věci jest žalobkynin přednes tak určitý, aby z něho nepochybně plynulo, že žalobní nárok jest opřen také o právní důvod uplatněný již v konkursu. V žalobě bylo doloženo, jak došlo k dlužnímu úpisu ze dne 4. června 1932 o zápůjčce o 415.000 Kč, a také odvolací soud dovodil, že právním důvodem »z vyplaceného úvěru«, uplatněným v přihlášce, jest »zachycena« i pohledávka ze zápůjčky. Vadilo mu však jen to, že v dalších odstavcích VII a VII žaloby bylo uvedeno, že úpadkyně ručí (a nikoliv ručila) z prohlášení Elišky F. ze dne 6. května 1931, a že žalobkyně v ý s l o v n ě neprohlásila, že opírá žalobu j e n o zápůjčku. Seznal tudíž i odvolací soud, že žaloba jest opřena jak o právní důvod zápůjčky, tak i o právní důvod rukojemství. Podle vyložené již zásady není tudíž překážky, aby o žalobě, p o k u d b y l a z a l o ž e n a n a p r á v n í m d ů v o d u z á p ů j č k y, nebylo jednáno a rozhodováno věcně, a nezáleží proto ani na tom, zdali touto přeměnou původní pohledávky z rukojemství na pohledávku ze zápůjčky nastala novace (§ 1376 obč. zák.) privativní nebo kumulativní (§ 1379, poslední věta, obč. zák.). Otázku, zdali k novaci vůbec došlo, poněvadž prý dlužní úpis neobsahuje srovnalý projev vůle, že se dosavadní právní důvod (rukojemství) zaměňuje v právní důvod zápůjčky, a zdali novace, došlo-li k ní, jest neplatná, poněvadž prý jest neplatná základní pohledávka proti Hugovi F. z nájmu filmů, za niž se Eliška F. zaručila jako rukojmí a plátkyně, a pak ji změnila na zápůjčku, nelze řešiti v tomto údobí řízení, poněvadž v tom směru jde o otázku hmotněprávní a nikoliv o formální otázku přípustnosti žaloby, na jejíž řešení se omezil odvolací soud.

Než nehledíc na to, co uvedeno, nelze z odstavce VII a VIII žaloby ani nepochybně usouditi, že žalobkyně opírá žalobu též o »rukojemství«, neboť již počáteční slova odstavce VII: »Z popření správce konkursní podstaty dá se vyvozovati...« nasvědčují spíše tomu, že tím žalobkyně vyvracela jen námitky, které správce konkursní podstaty uvedl

proti přihlášené pohledávce při zkušebním roku, zejména namítal neplatnost základní pohledávky proti Hugovi F. pro jeho duševní chorobu.

Poněvadž odvolací soud vycházejí z jiného právního názoru, nezabýval se odvoláním věcně, pokud jde o pohledávku odvozenou z přeměny rukojemství v zápis, bylo napadený rozsudek zrušiti ve smyslu § 510, odst. 1, c. ř. s.

Čís. 16774.

Pouze z toho, že zápis akciové společnosti (Československé obilní společnosti) do obchodního rejstříku může mít vliv na výsledek sporů určitých osob proti ní nebo na výsledek jejich stížností podaných u nejvyššího správního soudu ve věcech týkajících se též akciové společnosti, nelze usouditi, že osoby ty jsou účastníky nesporného řízení podle § 6 zákona č. 100/1931 Sb. z. a n., jehož předmětem je zápis dotčené akciové společnosti do obchodního rejstříku.

(Rozh. ze dne 3. března 1938, R I 1406/37.)

Proti usnesení ze dne 21. července 1937, jímž rejstříkový soud povolil zápis Československé obilní společnosti v P. do obchodního rejstříku odd. B), podali určití mlynáři rekurs, jemuž rekursní soud nevyhověl z věcných důvodů.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs stěžovatelů.

Důvody:

Rekursní soud se neobíral především otázkou oprávněnosti stěžovatelů k stížnosti s hlediska § 37 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., jejíž kladné vyřešení by teprve dopouštělo, aby se přikročilo k věcnému vyřízení stížnosti. Nestalo-li se tak, bylo nutno, aby nejvyšší soud sám zkoumal a zaujal stanovisko k této předurčující otázce.

Stěžovatelé sami sebe pokládají za účastníky v tomto řízení ve smyslu § 6 uved. zák., míníce, že povoleným zápisem do obchodního rejstříku bylo ztíženo jejich postavení a že byli zkráceni ve svých právech.

Nejvyšší soud neuznává za správný jejich názor, že jsou v řízení, o němž jde, účastníky.

Podle § 37 uved. zák. je k rekursu oprávněn účastník, který se pokládá za zkrácena usnesením. Může-li se rozhodnutí státi jen na návrh určitého účastníka a byl-li návrh zamítnut, jest oprávněn k rekursu jen navrhovatel.

V souzeném případě šlo o návrh — opověď — akciové společnosti k zápisu do obchodního rejstříku, kterou bylo povinno opatřiti za společnost představenstvo; to také příslušnou žádost podalo dne 23. dubna